

skyltar, transpondrar och tullkepor

Stockholmsförsöket
i Stadsmuseets samlingar

Skyltar som numera finns i Stadsmuseets samlingar. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.

Stockholmsförsöket pågick under våren och sommaren 2006 och föregick folkomröstningen om trängselskatt i september samma år. I Stockholms stadsmuseum finns flera föremål registrerade som i framtiden kommer att väcka minnen från detta historiska försök.

Artikelförfattare: Annette Åström

Stockholmsförsökets första dag. Trafik över Liljeholmsbron in mot stan. Foto: Ramón Maldonado, 3 januari 2006, SSM.

I september år 2006 folkomröstade Stockholmsarna om trängselskatt för biltrafik innanför tullarna. Omröstningen föregicks av Stockholmsförsöket, vilket innebar att bilar som under perioden 3 januari–31 juli 2006 passerade innerstadens in- och utfarter på försök skulle betala en skatt för sin passage genom någon av de 18 betalstationerna. Yrkestrafik, miljöbilar m.fl. var undantagna skatten. I försöket ingick också utökad kollektivtrafik. T.ex. infördes 14 nya direktbusslinjer från kranskommunerna in till staden och flera nya avgiftsfria infartsparkeringsgar.

För eller emot

Syftet med försöket var att öka framkomligheten och förbättra miljön. Luften i centrala Stockholm hade blivit allt sämre på grund av att biltrafiken och trängseln ökat dramatiskt. Förebild för försöket var London, där man med positivt resultat genomförde ett försök med bilavgifter under en period år 2005. I Singapore infördes dock redan 1975 en

»Många av oss har nog redan glömt att vi med iskalla fingrar och stor möda klistrade fast en transponder på insidan av vindrutan i början av januari 2006.«

Transponder som klistrades fast på anvisad plats på insidan av bilens framruta. På så sätt kunde passagen registreras och skatt krävas in. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.

licens för att få köra i de centrala delarna under rusningstid.

Stockholmsarna var antingen för eller emot trängselskatten. De som var aktiva före och under försöket var de politiska

partierna, olika miljöorganisationer, Motormännens riksförbund, Alternativ stad och många fler. Opinionen mot skatten var stor innan försöket kom igång, men under försökets gång blev fler och fler positiva. Många märkte att det blev mer plats på gatorna och att luften blev bättre.

Ja-sidan segrade i omröstningen och ett knappt år senare, den 1 augusti 2007, infördes trängselskatt i Stockholms innerstad, om än med något andra regler än under försöket.

Föremål samlas in

Stockholms stadsmuseum har på flera sätt intresserat sig för försöket med trängselskatt i huvudstaden. Under hösten 2008 gav Stockholmia förlag ut boken *Stockholmsförsöket – en osannolik historia*, som skärskådar och analyserar det politiska och administrativa genomförandet och dess efterspel. Stadsmuseet dokumenterade även Stockholmsförsöket i en rapport, en film och genom insamling av arkivmaterial och föremål.

Pressbyrån var ett av de ställen där trängselkatten kunde betalas. Foto: Ramón Maldonado, 3 januari 2006, SSM.

Föremålsinsamlingen innehåller kampanjmaterial, Vägverkets skyltar och även transpondrar, d.v.s. den dosa som skulle fästas på insidan av bilens framruta så att trängselkatten kunde dras automatiskt när man passerade en betalstation. Dessutom finns tullkepor, nummerplåtslinser och en burk fotostoppspray. Dessa föremål användes till att dölja bilens registreringsskylt, för att på så sätt undvika att bli registrerad och få betala skatt. Det var också ett sätt att visa sitt missnöje med försöket.

Många av oss har nog redan glömt att vi med iskalla fingrar och stor möda

klistrade fast en transponder på insidan av vindrutan i början av januari 2006. Men de insamlade föremålen är alla minnen av en stor och uppmärksam händelse, och representerar viktiga ögonblick i Stockholms samtidshistoria som är väl värda att bevara för framtiden.

Källor:

Henriksson, Greger, *Dokumentation av Stockholmsförsöket*, Stockholm 2006. Rapport, Stockholms stadsmuseum. Dnr SMF 2005/1248/103
Isaksson, Karolina (red.), *Stockholmsförsöket – en osannolik historia*, Stockholm 2008

Skytt som hänger vid Liljeholmsbron under nästan hela Stockholmsförsöket. Någon visade på detta sätt sitt missnöje med att Annika Billström svek sitt vallöfte 2002, då hon lovade att inte införa bilavgifter under den kommande mandatperioden. Tillhör nu Stadsmuseets samlingar. Foto: Ramón Maldonado, 22 maj 2006, SSM.

Nästan alla bilar har transponder på vindrutans insida. Norrtull den 13 maj 2006. Foto: Ramón Maldonado, SSM. (Bilden är beskuren.)

Knappmärke som bars av dem som var positivt inställda till trängsel-skatt. Foto: Ramón Maldonado, SSM, 2008.

Knappmärke i protest mot trängselskatt. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.

Genomskinlig spray, fotostoppspray, som skulle göra att fartkamerans blyxt reflekterades tillbaka mot kameran så att fotot blev överexponerat och oläsbart. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.

Vardagar
(ej dag före sön- och helgdag)

Kl	Kr
0630 - 0659	10:-
0700 - 0729	15:-
0730 - 0829	20:-
0830 - 0859	15:-
0900 - 1529	10:-
1530 - 1559	15:-
1600 - 1729	20:-
1730 - 1759	15:-
1800 - 1829	10:-

Trafikskylt med tider och avgifter som gällde vid passage av en betalstation med bil under Stockholmsförsöket. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.

Fordonspassage innebär automatisk registrering av personuppgifter

Vägverket
0771 - 29 29 29

Trafikskylt med information om att alla som passerar infartskamerorna blir registrerade. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.

Trängselskatt i Stockholm vardagar kl 06.30 - 18.29

Gäller svenskregistrerade fordon 3 januari - 31 juli 2006. Skatt, som tas ut vid passage in till och ut ur Stockholms innerstad, betalas i efterskott. Skatten skall vara inbetald inom fem dagar. Betala på Pressbyrån, 7-Eleven, internetbank och bank, eller med transponder / autogiro.

www.stockholmsforsoket.se
Kundtjänst 0771 - 29 29 29

Skylt uppsatt i hamnarna. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.

En kall och frostig vintermorgon i februari 2006 satt isskrapan fäst under vindrutetorkaren då en söderbo kom ner till sin bil. Foto: Ramón Maldonado, SSM, 2008.

Bil med tullkepa. Foto: Ramón Maldonado, 11 juni 2006, SSM. (Bilden är beskuren.)

En vinklad plastsiva, s.k. tullkepa, monterades som ett tak över bilens registrerings skylt. Betalstationens kameror kunde då inte avläsa skylten. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.

Bil som har en nummerplåtlins över registreringsskylten. Hornstull 15 juni 2006. Foto: Ramón Maldonado, SSM.

Nummerplåtlins som skulle placeras ovanpå bilens registreringsskylt. Betalstationens kamera var monterad högt ovanför bilarna och kunde då inte fånga registreringsnumret. Foto: Ramón Maldonado, 2008, SSM.